

El sector de les consultories i enginyeries ambientals

Presentació de resultats

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
**Secretaria de Medi Ambient
i Sostenibilitat**

26 de juny de 2012

- 1. Presentació**
- 2. Caracterització del sector**
 - 2.1. Tipologia d'empreses**
 - 2.2. Perfil de la plantilla**
 - 2.3. Facturació**
 - 2.4. Tipologia de serveis**
 - 2.5. Tipologia de clients**
 - 2.6. Gestió de l'empresa**
 - 2.7. Associacionisme**
 - 2.8. Visió de futur**
- 3. Diagnosi del sector (DAFO)**
- 4. Propostes d'actuació**

1. Presentació i objectius

1.1. Presentació i objectius

- ☞ Un dels objectius de la direcció general de Polítiques Ambientals i Sostenibilitat és comptabilitzar els recursos professionals que existeixen a Catalunya en aquest sector i conèixer la potencialitat del medi ambient com a agent productiu perquè es pugui valorar la seva importància real en el conjunt de l'economia alhora que es conegui la capacitat d'acció davant els reptes que afrontarà el territori en matèria de sostenibilitat i desenvolupament els pròxims anys.
- ☞ En aquest sentit, enguany el Departament ha tingut interès en **conèixer millor la realitat empresarial del sector de les consultories i les enginyeries ambientals**, per tal de consolidar la seva activitat professional i els serveis a les indústries i administracions públiques.
- ☞ Concretament, els **principals objectius** d'aquest estudi han estat els següents:
 1. Delimitar l'univers d'empreses del sector.
 2. Caracteritzar l'oferta:
 - Característiques generals de les empreses: localització, antiguitat, capital, perfil de la plantilla, etc.
 - Característiques dels serveis oferts: tipologia de serveis i clients, línies d'especialització, etc.
 - Necessitats i reptes del sector.
 - Associacionisme i representació del sector.
 3. Fer una aproximació a les característiques de la demanda pública (tipus de serveis, import, etc.).

1.2. Pla de treball

☞ Per tal d'assolir els objectius proposats, DEP Institut, ha portat a terme una aproximació quantitativa a l'estudi del sector a partir del **pla de treball** següent:

1. Cerca d'estudis i informes existents.
2. Delimitació de l'univers i creació d'una base de dades d'empreses del sector a partir de la consulta a directoris públics (aproximació de 1.550-1.600 empreses del medi ambient; 240-260 ofereixen serveis de consultoria i enginyeria ambiental; per 100-120 és una de les activitats principals del negoci*).
3. Realització d'una enquesta *on line* a les empreses del sector per tal d'analitzar les característiques de l'oferta (mostra vàlida: 85 entrevistes).
4. Dinamització d'un grup de treball amb representants d'empreses del sector per tal de validar-ne els principals resultats.
5. Aproximació a la tipologia de serveis i import de les licitacions públiques del període 2006-2011 a partir de l'anàlisi dels lots licitats en aquest període (1.081 licitacions; 758 del sector de les enginyeries i consultories ambientals (70,1%).
6. Elaboració de l'informe de resultats, conclusions i recomanacions.

* Dades estimades a partir de *l'Estudio del sector económico del medio ambiente en España 2011* i *l'Estudi econòmic del sector del medi ambient a Catalunya 2008*, publicats per la Fundació Fòrum Ambiental.

The background of the slide is a dense, repeating pattern of the tips of sharpened colored pencils. The pencils are arranged in vertical columns, with their tips pointing upwards. The colors of the pencil tips vary across the columns, including shades of red, purple, orange, yellow, green, blue, and black. The overall effect is a textured, multi-colored background.

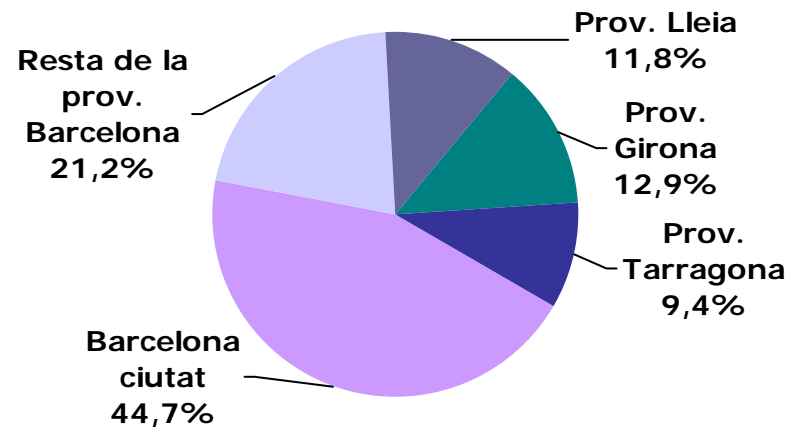
2. Caracterització del sector

2.1. Tipologia d'empreses

Mitjana d'anys d'activitat de l'empresa

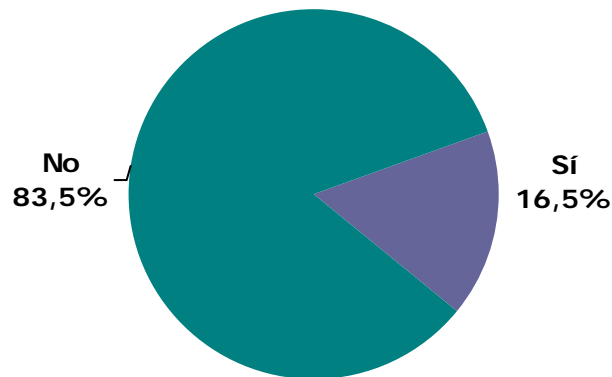
15,3 anys

Ubicació de la seu de l'empresa

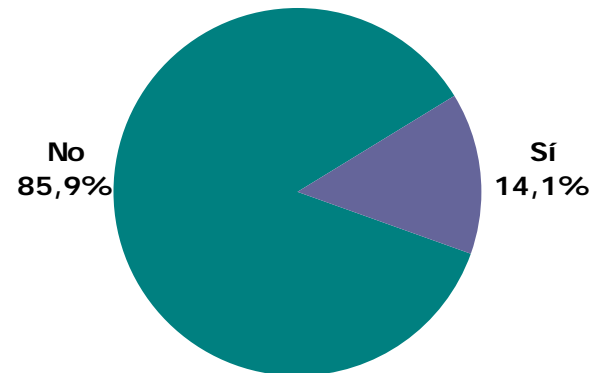
Base: 85

La seva empresa forma part d'un grup empresarial?

Base: 85

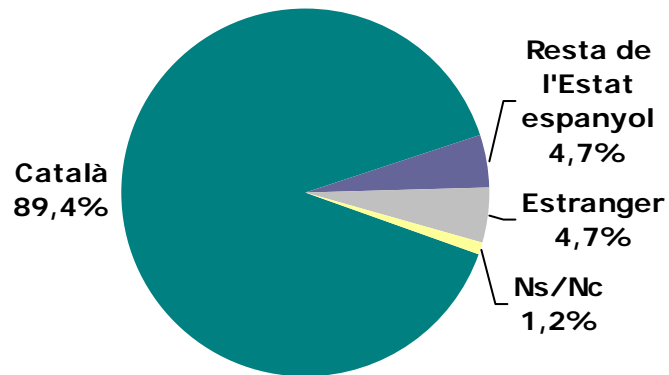
En els darrers tres anys l'empresa ha estat implicada en algun procés de fusió, absorció o venda?

Base: 85

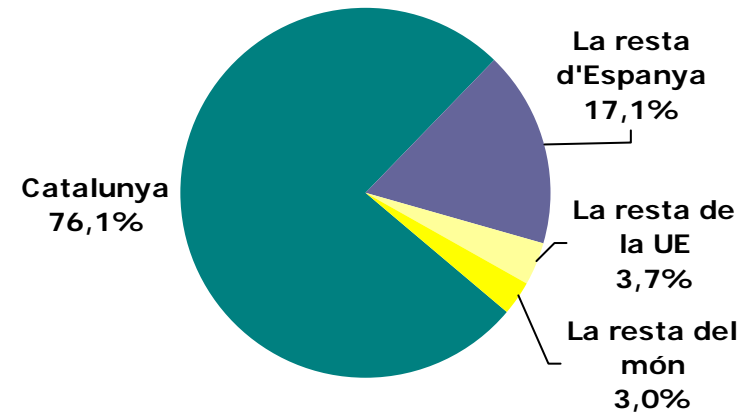
2. Caracterització

El capital de l'empresa és majoritàriament...

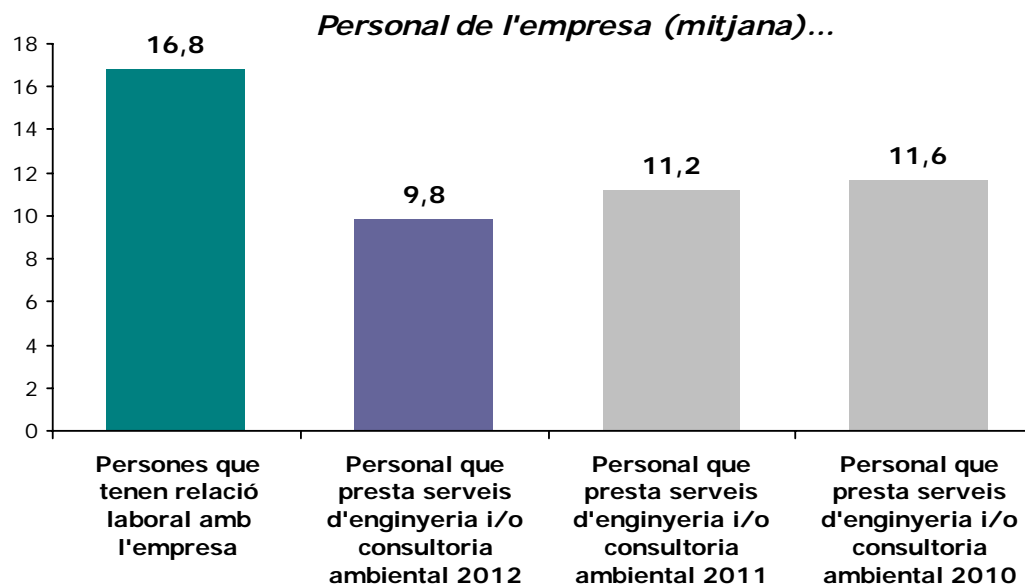
Base: 85

Actualment quin percentatge de les seves vendes són a...

Base: 85

2.2. Perfil de la plantilla

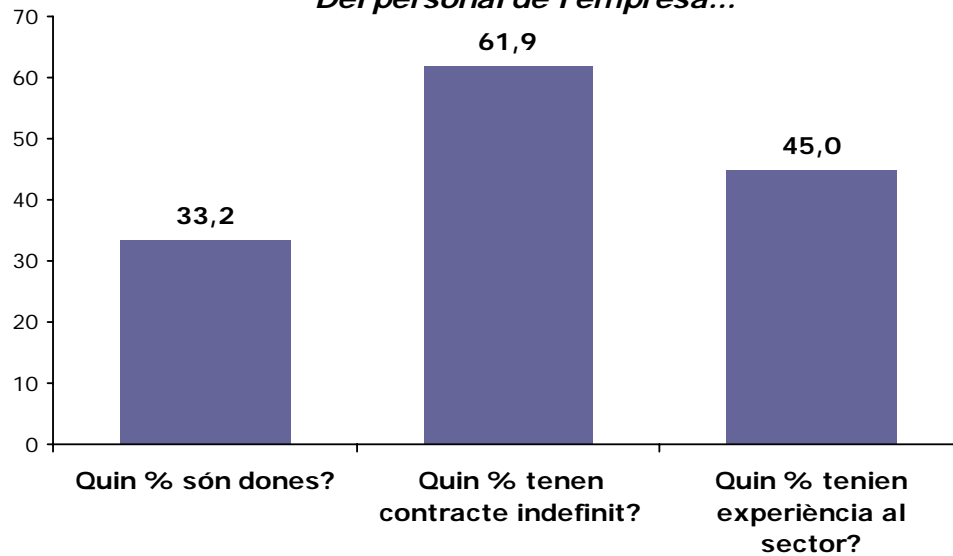

Base: 85

* El 70,6% són microempreses (menys de 10 treballadors) i el 65,9% té cinc o menys treballadors que prestin serveis d'enginyeria i/o consultoria ambiental.

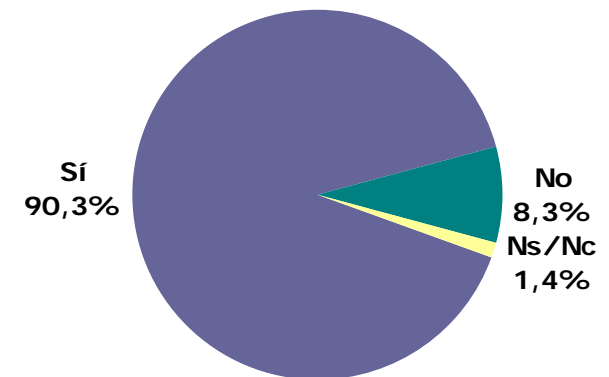
2. Caracterització

Del personal de l'empresa...

Base: 85

Els treballadors de l'empresa realitzen regularment cursos de reciclatge o de formació contínua específics?

Base: 72

2.3. Facturació

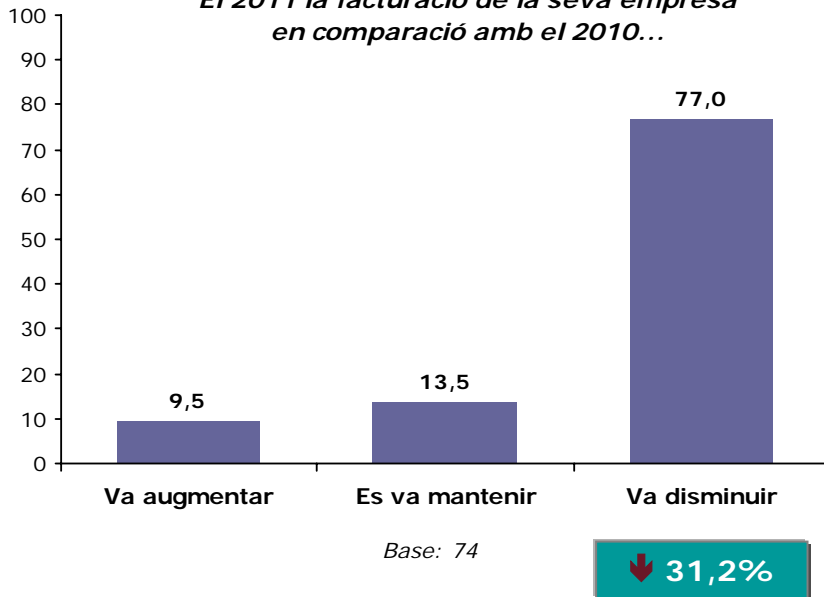
*Quina va ser la facturació de l'empresa el darrer any (2011)?**

650.000 euros de mitjana

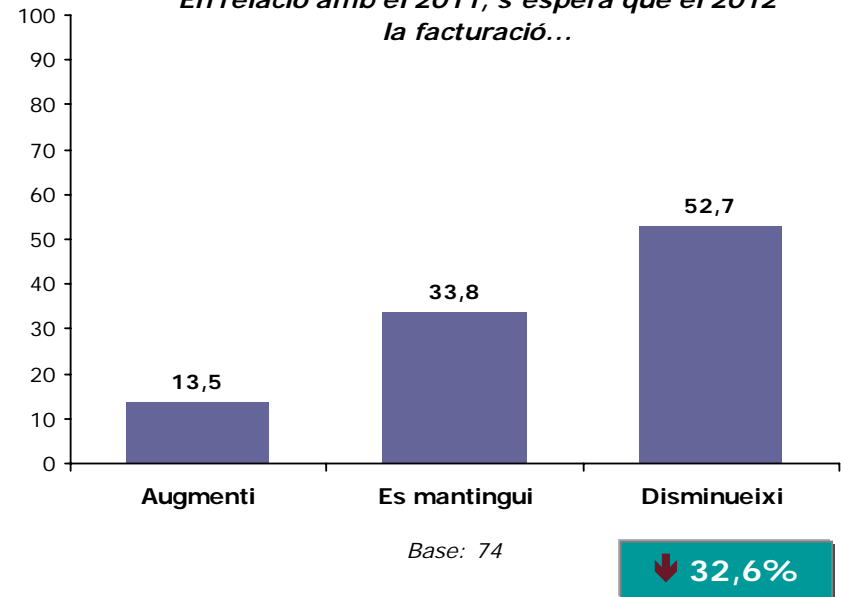
Del total de facturació, quin percentatge correspon a treballs executats per empreses subcontractades?

El 13,6% de subcontractació

El 2011 la facturació de la seva empresa en comparació amb el 2010...

En relació amb el 2011, s'espera que el 2012 la facturació...

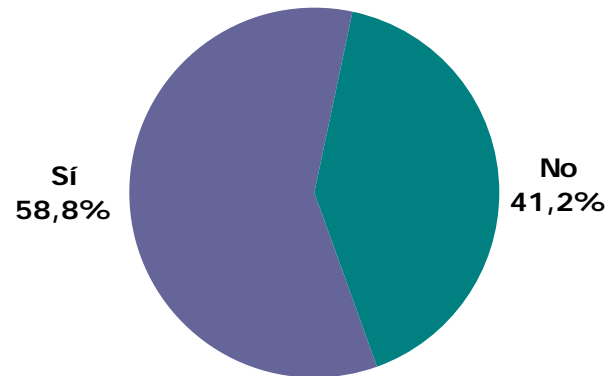

*El 51,5% va facturar menys de 250.000 euros.

** El 45,9% de les empreses assenyalava dos anys seguits de disminució de la facturació (2011 vs 2010 i 2012 vs 2011).

2.4. Tipologia de serveis

A més dels serveis d'enginyeria i/o consultoria ambiental, ofereixen altres tipus de serveis/productes?

Base: 85

2. Caracterització

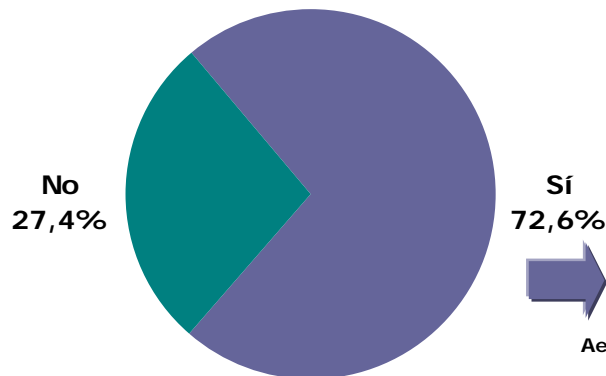
Percentatge sobre el total de la facturació de consultoria i/o enginyeria ambiental segons tipus de servei

* El 39,4% de les empreses ofereix menys de 5 tipus de serveis, el 42,4% menys de 10 i el 18,2% més de 10.

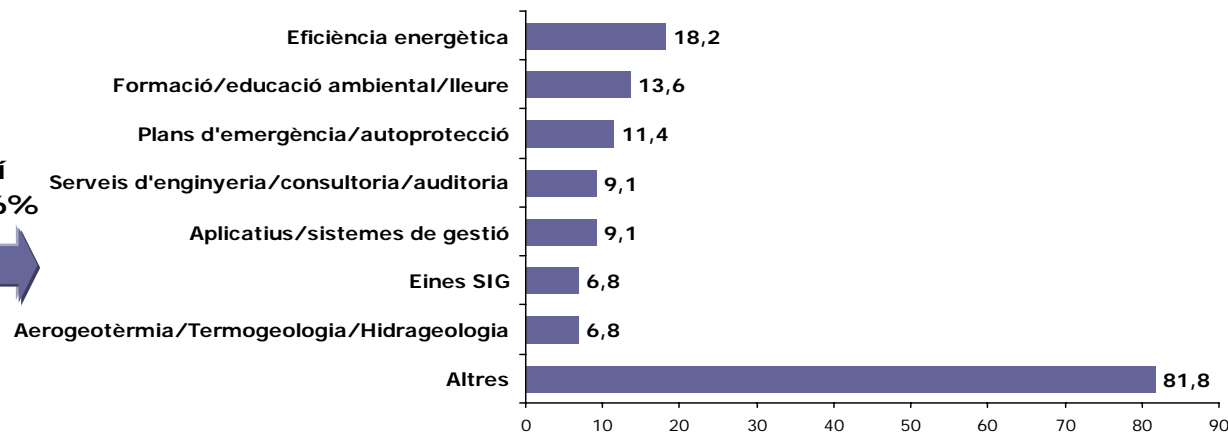
2. Caracterització

Ha incorporat algun producte o servei els últims dos anys?

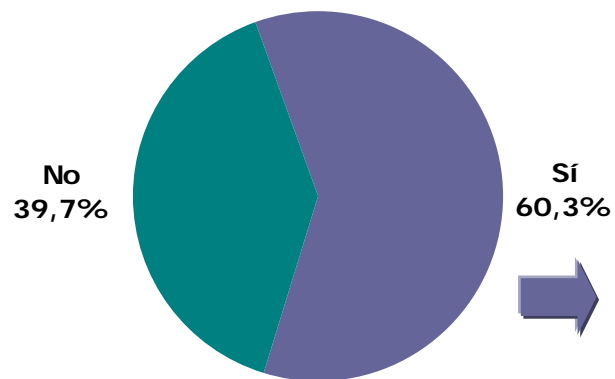
Base: 73

Quin/s?

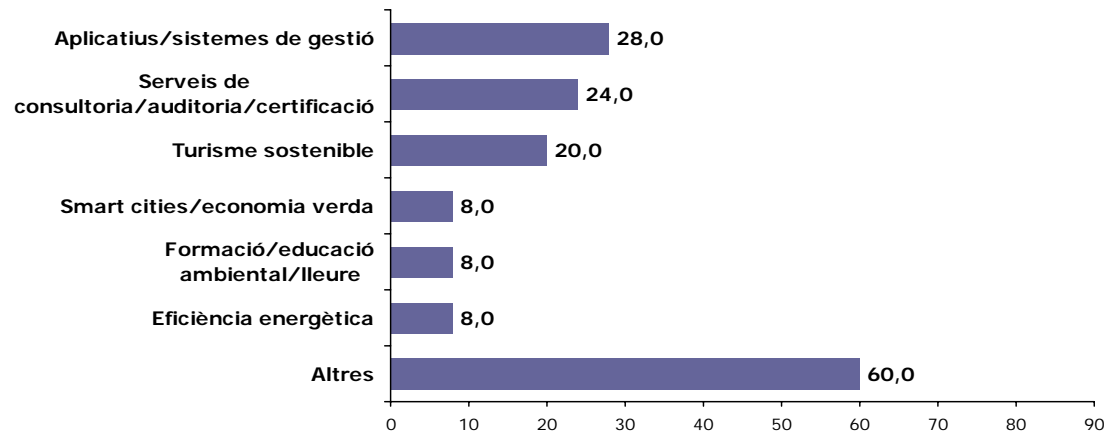
Resposta múltiple
Base: 53

Té planificat incorporar algun producte o servei els pròxims dos anys?

Base: 73

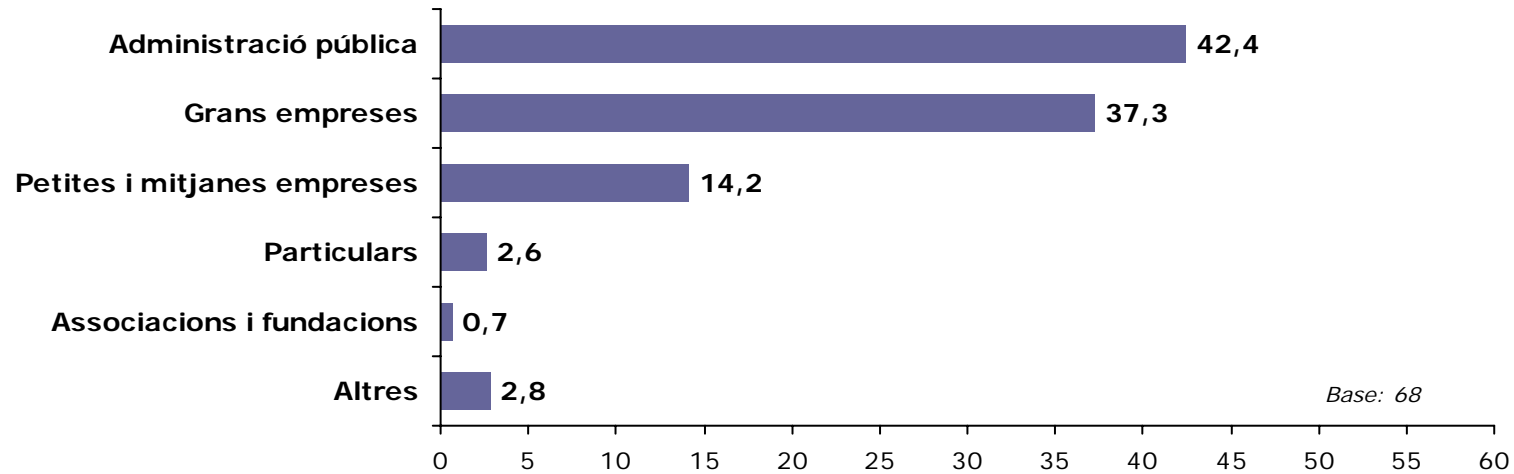
Quin/s?

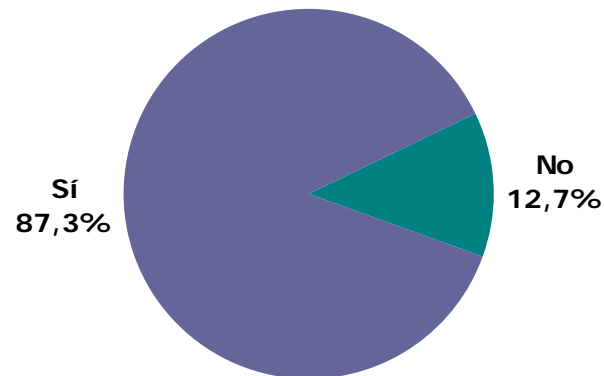
Resposta múltiple
Base: 44

2.5. Tipologia de clients

Percentatge sobre el total de la facturació de consultoria i/o enginyeria ambiental segons tipus de client

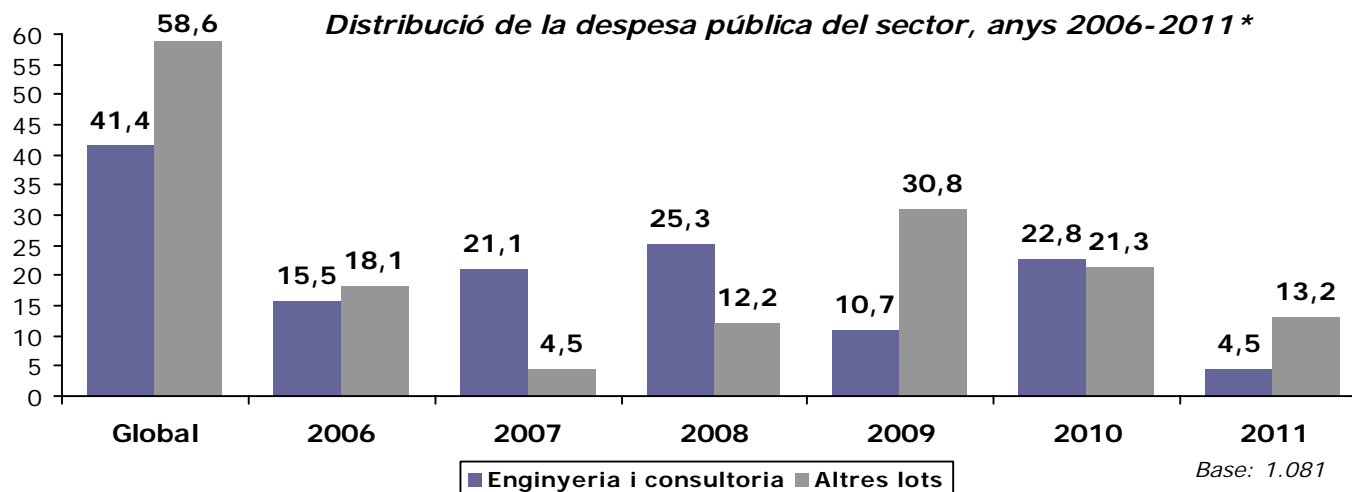

En els últims tres anys s'han presentat a algun concurs públic?

Base: 71

2. Caracterització

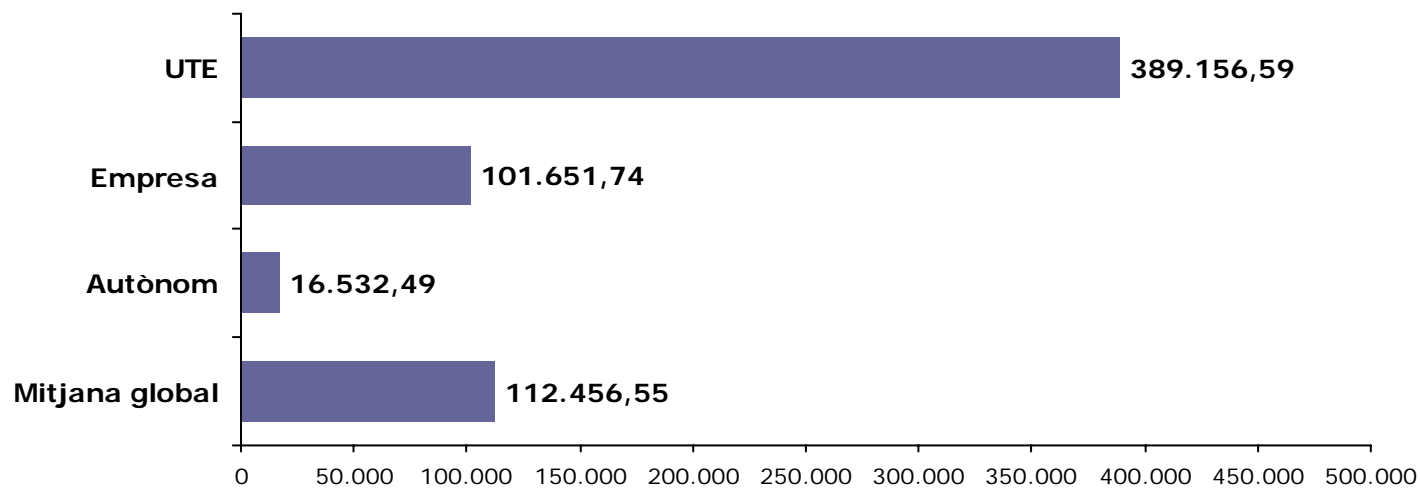

Tipus de servei explicitat al lot	Import mitjà	Nre.	Total	%
Gestió sostenible del cicle integral de l'aigua	243.242,60	127	30.891.811	36,24
Assistència tècnica ambiental a serveis d'arquitectura i d'enginyeria en la construcció d'infraestructures	101.643,47	224	22.768.138	26,71
Anàlisi i avaluació ambiental	63.453,11	140	8.883.435	10,42
Monitorització, presa de mostres, medicació i registre de dades ambientals	163.963,51	52	8.526.103	10,00
Gestió de residus, del reciclatge i de la descontaminació d'espais	51.704,66	74	3.826.145	4,49
Prevençió de riscos i equipament de protecció ambiental	56.113,44	57	3.198.466	3,75
Gestió sostenible de l'energia	282.741,21	7	1.979.189	2,32
Formació i sensibilització ambiental	87.842,84	20	1.756.857	2,06
Sistemes d'informació geogràfica	102.696,88	10	1.026.969	1,20
Serveis d'implantació de certificació i d'auditoria ambiental	96.060,68	8	768.485	0,90
Gestió d'espais protegits	44.822,32	17	761.979	0,89
Desenvolupament de programari ambiental específic	34.267,55	11	376.943	0,44
Gestió sostenible d'activitats del sector primari (agricultura, ramaderia i pesca)	77.396,30	4	309.585	0,36
Recerca, desenvolupament i innovació ambiental	23.807,80	5	119.039	0,14
Gestió ambiental del medi atmosfèric	24.459,49	2	48.919	0,06
Total	112.456,55	758	85.242.062	100,00

*L'import de les licitacions del sector durant el període 2006-2011 va ser de 85.242.062 euros. L'importa d'altres tipus de lot va ser de 120.836.724 euros (global = 206.078.785 euros).

2. Caracterització

Import mitjà de l'adjudicació (euros) període 2006-2011, segons adjudicatari

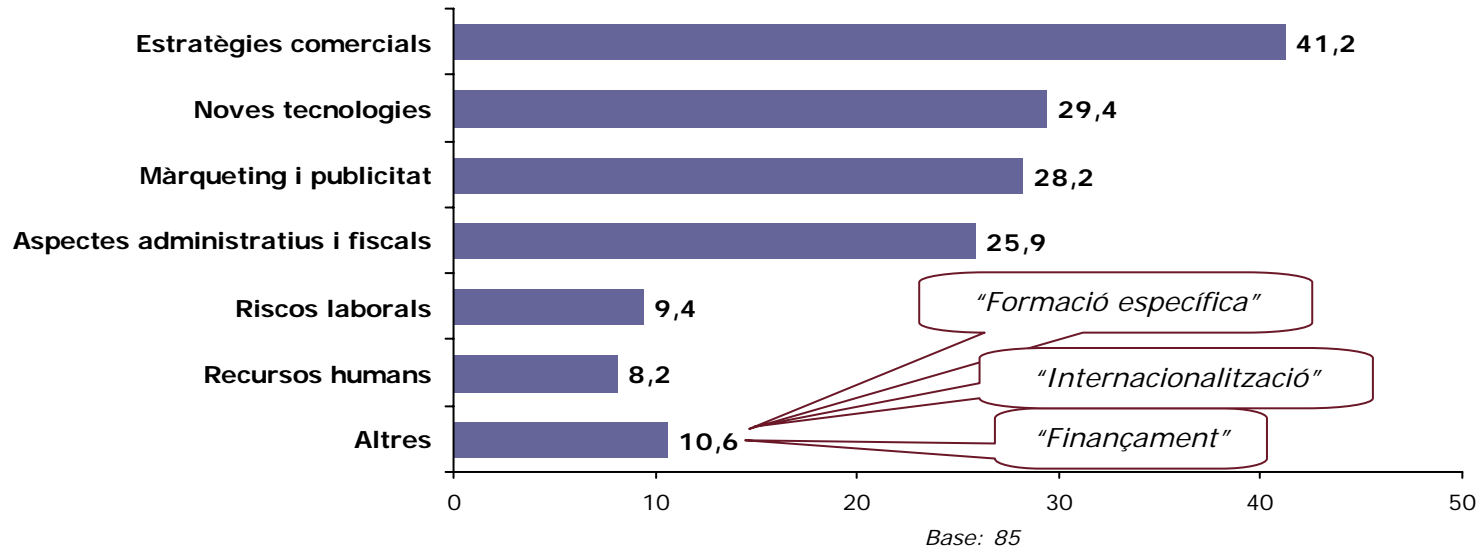
* El 0,4% de l'importat total (85.242.062 euros) ha estat adjudicat a autònoms, el 83,6% a empreses i el 16% a UTE.

2.6. Gestió de l'empresa

Com valora el funcionament actual de la seva empresa?

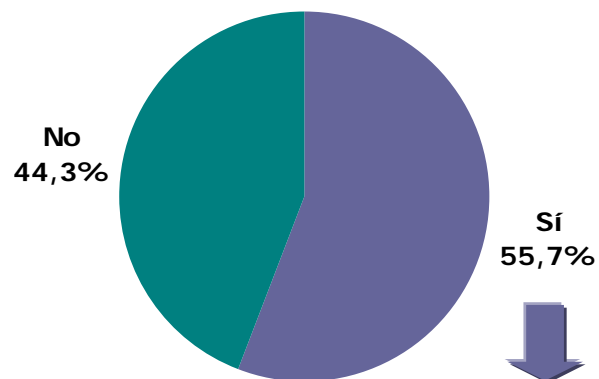
5,8 punts sobre 10

De les següents àrees de gestió, en quines creu que necessitaria assessorament extern? (% Sí)

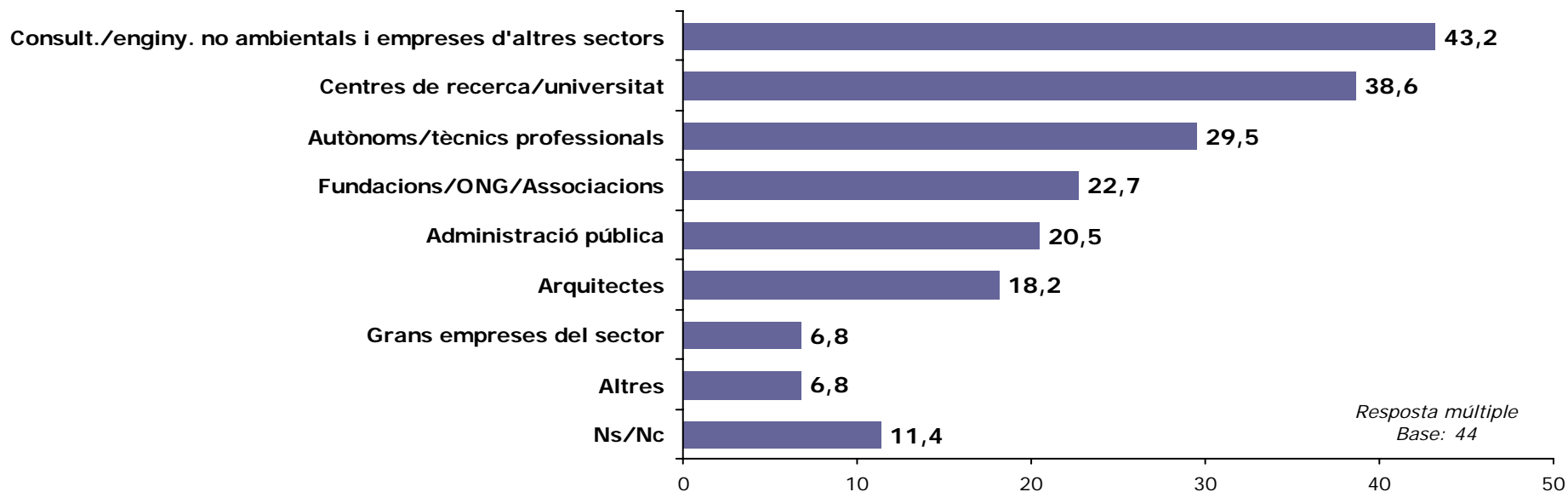
2. Caracterització

Veuen perjudicada la seva activitat empresarial per la presència d'altres col·lectius?

Base: 79

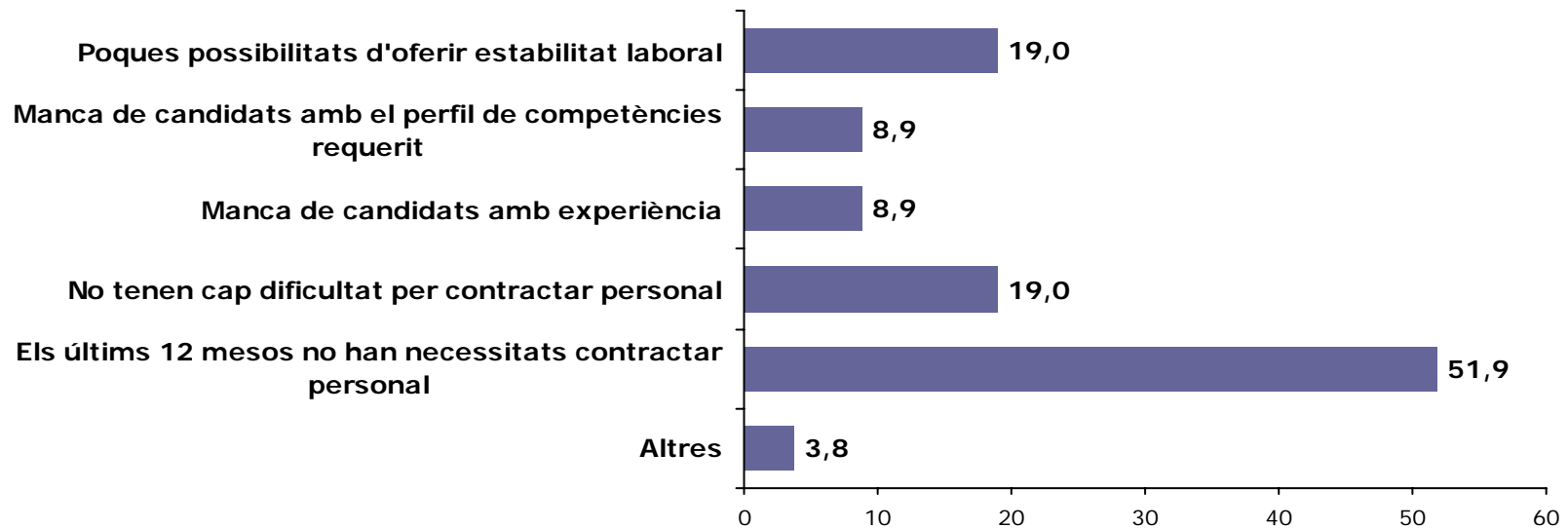
Quins altres col·lectius?

Resposta múltiple
Base: 44

2. Caracterització

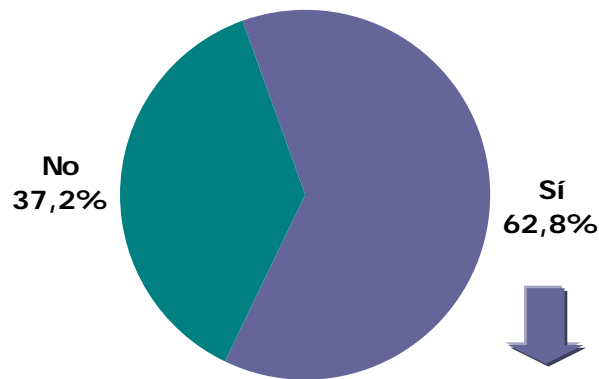
Quins problemes es troben a l'hora de contractar?

*Resposta múltiple
Base: 79*

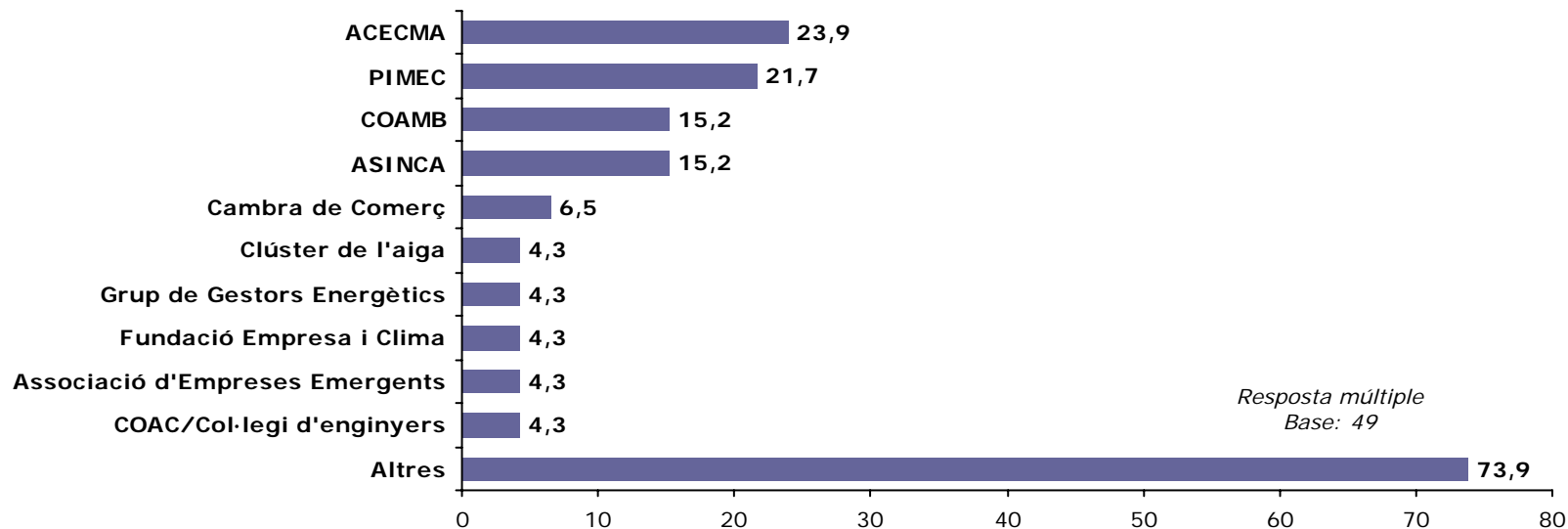
2.7. Associacionisme

La seva empresa està afiliada a algun gremi o associació?

Base: 79

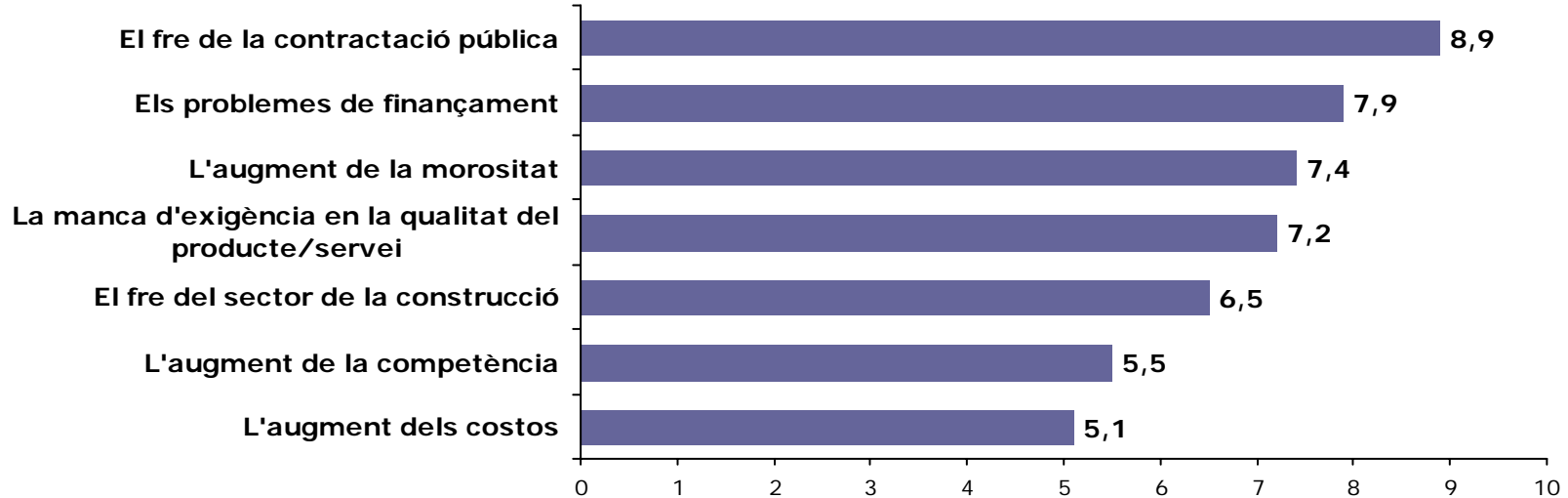
A quin/a?

Resposta múltiple
Base: 49

2.8. Visió de futur

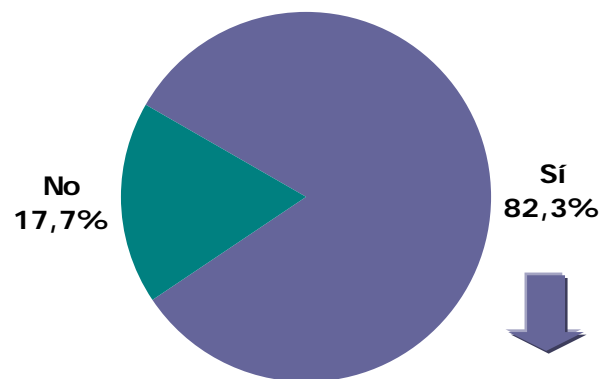
*Aspectes que podrien afectar la viabilitat de la seva empresa
(escala del 0 'no li preocupa gens' al 10 'li preocupa totalment')*

Base: 79

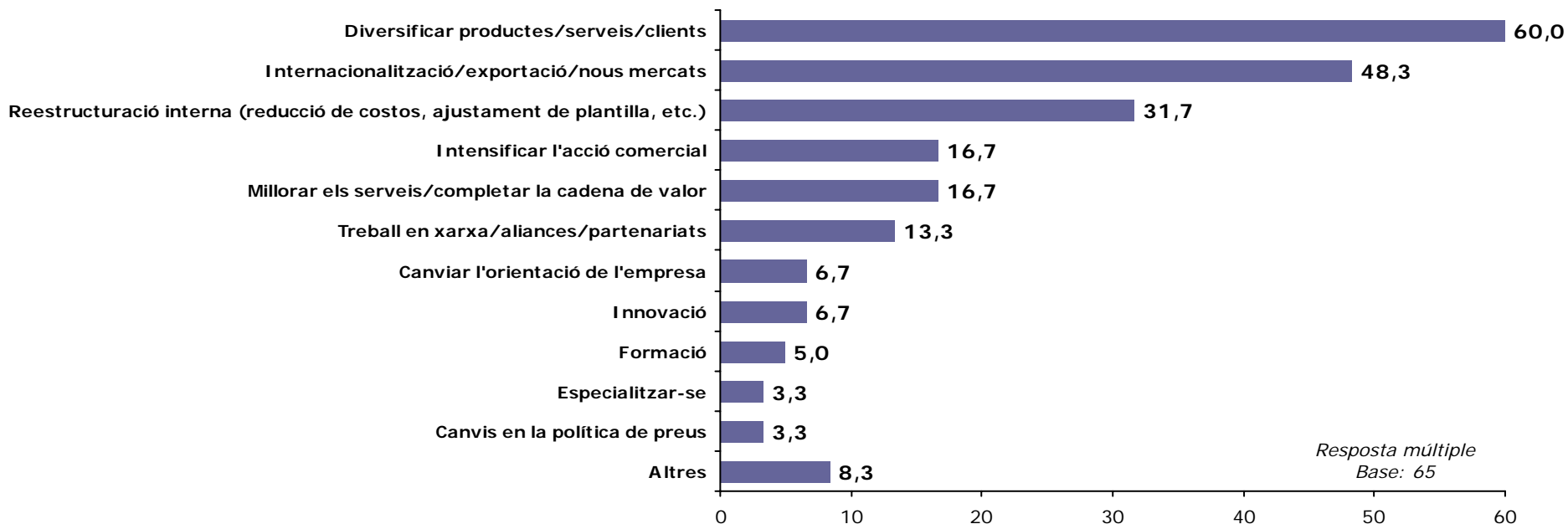
2. Caracterització

La seva empresa ha pensat en alguna estratègia per fer front a aquests possibles entrebancs?

Base: 79

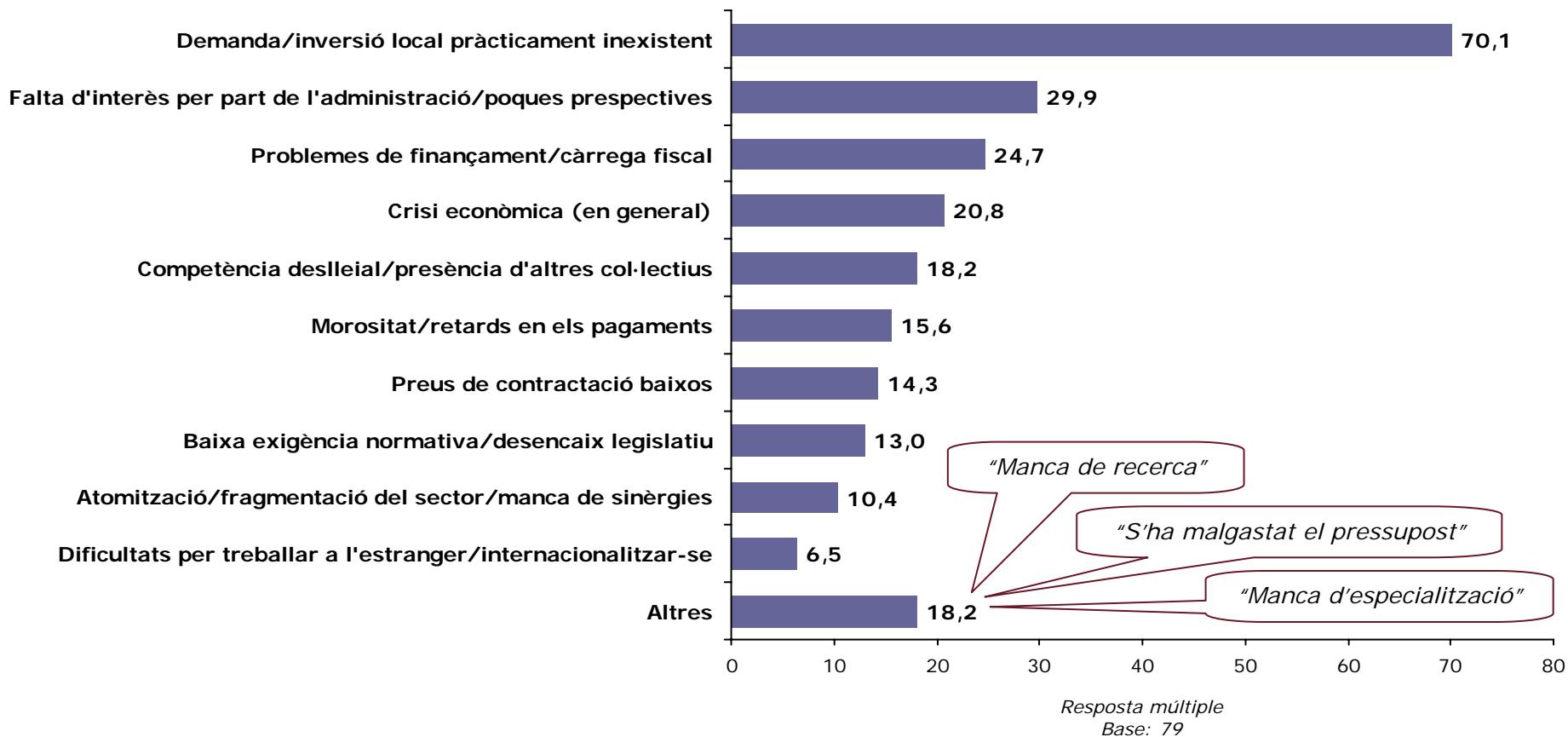
Quina/es estratègia/es?

Resposta múltiple
Base: 65

2. Caracterització

Quins diria que són els principals problemes als que s'enfronta el sector?

07	6.77	+14.2	+1.5	+30.6%	+25.4%
10	3.84	-19.7	+0.7	-19.0	+15.5
04	4.90	-44.0	+0.8	-43.2	-3.3
06	5.73	+28.2	+1.6	+29.8	+28.0
09	5.79	+13.3	-1.5	+14.8	+26.1
10	7.08	-0.7	+1.7	+1.0	+23.1
15	8.02	+20.0	+2.4	+22.4	-1.8
22	9.27	+10.5	+2.7	+13.2	+12.4
23	10.36	+11.9	+3.7	+15.6	-11.6
28	10.23	+8.5	+3.2	+11.7	+18.2
32		-4.8	+1.5		+5.4

3. Diagnòstic del sector

28	29.27	+15.1	+2.7		+38.9
31	22.94	-23.5	+1.9	-21	+34.4
06	32.29	+39.6	+1.1	+40.7	
13	33.91	+3.7	+1.3	+5.0	
19	45.54	+31.9	+2.4	+34.7	
19	49.56	+7.5	+1.3		
18	50.40	+0.5	+1.2		
21	53.91	+5.5	+1.5		
18	57.48	+5.4	+1.2		

3. Diagnòstic del sector

DEBILITATS

- La poca visibilitat del sector i del seu potencial com a agent clau en els reptes ambientals i econòmics a Catalunya.
- Un sector atomitzat i encara amb poca especialització.
- La situació financera de les empreses del sector.
- La poca activitat i experiència en projectes fora de Catalunya.
- Un model poc intensiu en innovació i tecnologia.
- Perfils professionals que desenvolupen la seva activitat al sector amb coneixements i experiència molt diversa.
- Les dificultats per acreditar i posar en valor la qualitat dels serveis prestats.
- La poca presència de perfils comercials a les empreses.
- La pèrdua de capital humà davant les poques possibilitats d'oferir estabilitat laboral.
- Poca tradició de cooperació/aprofitament de sinèrgies, dins i fora del sector.

AMENACES

- La manca de directrius clares pel que fa a l'orientació del sector i les oportunitats de negoci.
- La dependència d'un mercat principalment captiu.
- El fre de la contractació pública però també de la privada.
- L'augment de la morositat.
- Els problemes de finançament d'administració pública i sector privat.
- L'augment de la competència, especialment per part d'empreses públiques, universitats i professionals que no tenen experiència en el sector.
- La manca de garanties pel que fa al principi de reciprocitat a l'hora de participar en licitacions fora de Catalunya.
- La contractació basada en el preu (les condicions del mercat forcen a treballar cada vegada amb marges més ajustats afectant, especialment, a la inversió i la qualitat del servei).
- La manca d'exigència i poc reconeixement pel que fa a la qualitat del producte/serveis.
- L'encaix i coordinació dels diferents nivells reguladors: ens locals, Generalitat, Estat i normativa europea.

3. Diagnòstic del sector

FORTALESES	OPORTUNITATS
<ul style="list-style-type: none">— Empreses amb una àmplia experiència pel que fa al desenvolupament de la seva activitat al territori i també de tracte amb l'administració pública catalana.— L'alta qualitat tècnica de les empreses del sector.— Professionals qualificats i orientats a la formació continuada.— Perfils professionals versàtils.— El compromís del sector amb la defensa de la qualitat dels seus serveis.— Una certa capacitat per migrar cap a nous models d'organització a partir d'ajustaments estructurals de l'empresa (ajustament de costos, plantilla, models de relació laboral, etc).	<ul style="list-style-type: none">— La possibilitat de generar nou negoci en altres països (necessitat de poca infraestructura/ inversió per desenvolupar l'activitat).— El potencial de sectors econòmics emergents a Catalunya, especialment entorn l'economia verda.— La creixent internacionalització d'empreses d'altres sectors potencials demandants de serveis (per exemple, el sector de la construcció).— La necessitat d'incorporar models d'innovació i desenvolupament tecnològic, tant dins el propi sector com en sectors demandants.— Creixent interès en aplicar polítiques de sostenibilitat relacionades amb l'estalvi i l'eficiència.— L'aposta per l'economia verda a nivell de país (explicitat en el Pla de govern 2011-2014) com a nivell internacional.— Un context que afavoreix les possibilitats d'establir acords de col·laboració i cooperació entre sector públic-privat i privat-privat.— L'emergència de nous models d'organització basats en l'emprenedoria.

4. Propostes d'actuació

4.1. La visibilitat com a sector

1. **Definir el sector:** consensuar una definició i classificació unitària del sector per afavorir el disseny d'estratègies conjuntes.
2. **Analitzar de manera periòdica el sector:** identificar les dades clau i establir acords perquè en les recerques i estudis sectorials (tant de l'àmbit de l'enginyeria de consulta com del sector ambiental i de l'economia verda) s'incorporin i identifiquin les empreses com un subsector amb pes específic sobre el conjunt per tal de disposar de dades actualitzades i comparatives sobre la situació i aportació del sector a l'economia (VAB).
3. Incorporar en els estudis del sector la **perspectiva de la demanda**.
4. Establir **acords de col·laboració** per desenvolupar activitats de recerca, orientació acadèmica i professional i promoció del sector entre administració pública, associacions d'empreses, universitats i centres de recerca.
5. Portar a terme una reflexió conjunta sobre quina **aportació** fan les consultories i enginyeries ambientals a la **cadena de valor** dels seus clients (proveïdor o partner estratègic?)
6. Elaborar **corpus per a l'exercici de la professió**: carta de serveis, guies de bones pràctiques, protocols i estàndards.

4.2. Les empreses del sector

1. Impulsar accions de **reestructuració del sector** per consolidar-lo:
 - Guanyar en grandària (vs l'atomització actual del sector) a partir de processos de concentració empresarial, creació d'aliances, etc.
 - Identificar noves formes de treballar de forma coordinada (partenariat, cooperació empresarial, etc).
2. Identificar **nous models de negoci**, centrats en el:
 - Desenvolupament de mercat, principalment a través de la captació de negoci a altres països (iniciant o consolidant processos d'internacionalització, del propi sector o d'altres sectors amb potencial de demanda).
 - Desenvolupament de productes/serveis aprofitant les oportunitats en noves àrees de negoci, especialment de sectors emergents lligats a l'economia verda (eficiència energètica i ambiental, mobilitat sostenible, ecoturisme, conservació d'espais naturals, etc.)
3. Promoure projectes de **col·laboració** entre les empreses del sector i els centres de recerca que poden proveir d'innovació al sector (per exemple, iniciatives incloses en el 7è PM de recerca i desenvolupament tecnològic).
4. Consensuar entre les empreses del sector i l'administració pública un codi de compromisos en relació amb la **qualitat dels serveis**.

4.3. L'administració pública

1. Identificar en els **pressupostos anuals** les partides destinades a consultoria i enginyeria ambiental (projectes i anualitats previstes) i fer-les públiques.
2. Establir mesures que **fomentin la reestructuració** del sector i **incentivin la cooperació** de les empreses i associacions empresarials (per exemple, a través de línies de finançament, abast de les licitacions, etc.).
3. Desplegar i garantir el **compliment de les normes i directius** en matèria ambiental, especialment des de la mateixa administració pública (recollida selectiva, directiva marc de l'aigua, etc.)
4. **Fomentar la demanda verda** i establir, juntament amb el sector, els paràmetres que permetin visibilitzar en quins aspectes la consultoria i enginyeria ambiental afegeix competitivitat a les empreses.
5. **Definir el marc d'actuació d'empreses públiques i universitats** pel que fa a la prestació de serveis en l'àmbit de la consultoria i l'enginyeria ambiental així com el seu rol i atribucions dins el sector.
6. Incorporar **models que agilitzin els processos** de presentació de les empreses a licitacions públiques (per exemple, mitjançant l'expressió d'interès).
7. Millorar els processos de tramitació d'expedients i adjudicacions de contractes així com la informació i el **compliment de compromisos** pel que fa a l'execució i les condicions de pagament.
8. Apostar per la **contractació pública de qualitat**.

9. **Coordinar una taula de treball** amb els diferents agents del sector per:
 - Establir **metodologies** i requisits tècnics pel desenvolupament dels serveis de consultoria i enginyeria ambiental.
 - Vetllar per garantir el compliment i la **qualitat** tècnica en l'execució dels contractes.
 - Consensuar un **quadre de preus** pel sector ambiental.
 - Avaluar la pertinència d'obrir un **registre d'empreses** homologades/segell de qualitat del sector.
10. Establir mecanismes per un **accés lliure a la informació ambiental** (estudis previs i informes).
11. Potenciar **línies de suport a la internacionalització** i facilitar la presència de les empreses a licitacions i projectes públics a nivell internacional (vigilància d'oportunitats de negoci, representar les empreses del sector a nivell internacional, promoure aliances estratègiques, etc.).
12. Definir, amb la complicitat del sector, actuacions de **dinamització i promoció del sector**, especialment pel que fa a facilitar informació sobre el sector/mercat i recolzar les iniciatives comercials del sector.
13. Impulsar línies d'ajuts que afavoreixin la **inversió en innovació** del sector i la transferència de coneixement (universitat-empresa).

El sector de les consultories i enginyeries ambientals

Presentació de resultats

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat
**Secretaria de Medi Ambient
i Sostenibilitat**

26 de juny de 2012